

Науковий журнал

3.2004

ВІСНИК

Технологічного
університету Поділля

Том 1

Економічні науки

Хмельницький 2004

Науковий журнал

3. 2004

ВІСНИК

Технологічного

університету Поділля

(Хмельницький національний університет)

Том 1

Економічні науки

Хмельницький 2004

ВІСНИК

Технологічного

університету

Поділля

Засновано в липні 1997 р.

Виходить 6 разів на рік

Хмельницький, 2004, №3 Т.1 (61)

Засновник і видавець : Технологічний університет Поділля (м. Хмельницький)

Головний редактор

Скиба М.Є., заслужений працівник народної освіти України, академік УТА, професор, ректор Хмельницького національного університету

Голова редакційної колегії

Сілін Р.І., заслужений працівник народної освіти України, академік МАІ, академік АІН України, академік УТА, д.т.н., професор

Заступник головного редактора

Каплун В.Г., академік УТА, д.т.н., професор

Відповідальний секретар

Гуляєва В.О., завідувач патентно-інформаційним відділом, Хмельницький національний університет

Члени редколегії

Економічні науки

д.е.н. Войнаренко М.П., д.е.н. Бельпоков Є.А., д.е.н. Благун І.С., к.е.н. Бондаренко М.І., к.е.н. Ведерніков М.Д., д.е.н. Гець В.М., к.т.н. Григоруk П.М., д.е.н. Завгородня Т.П., к.е.н. Йохна М.А., д.е.н. Козак В.Є., д.е.н. Кругляк Б.С., д.е.н. Кулинич О.І., к.е.н. Лук'янова В.В., к.е.н. Любохинець Л.С., к.е.н. Мороз В.С., д.е.н. Нижник В.М., д.е.н. Орлов О.О, к.е.н. Сокирник І.В., д.е.н. Федулова Л.І., к.е.н. Хмелевська А.В., к.е.н. Хрущ Н.А., к.е.н. Шацька В.М.

Відповідальний редактор серії "Економічні науки" **Войнаренко М.П.**, заслужений діяч науки і техніки України, академік АЕНУ, МАЇ, УАЕК, д.е.н., професор, проректор Хмельницького національного університету

Відповідальні за випуск д.е.н., проф. Нижник В.М.

Технічний редактор Горященко К.Л.

Редактор-коректор Броженко В.О.

Адреса редакції:

Україна, 29016, м. Хмельницький, вул. Інститутська, 11, Хмельницький національний університет
редакція журналу "Вісник Технологічного університету Поділля"

☎ (03822) 2-51-08

e-mail: patent_1@beta.tup.km.ua

web: http://www.tup.km.ua:8081/visnyk_tup.htm

<http://visniktup.narod.ru>

Зареєстровано Міністерством України у справах преси та інформації.
Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ №2362 від 27 грудня 1996 року

© Хмельницький національний університет, 2004
© Редакція журналу "Вісник Технологічного університету Поділля", 2004

В.М. НИЖНИК ІННОВАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ	7
Д.П. БОГИНЯ МОТИВАЦІЙНІ АСПЕКТИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ТА СТИМУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН	11
А.Н. АСАУЛ, М.П. ВОЙНАРЕНКО РАЗВИТИЕ СТРОИТЕЛЬСТВА В УКРАИНЕ И РОССИИ НА ОСНОВЕ РЕАЛИЗАЦИИ КЛАСТЕРНОЙ КОНЦЕПЦИИ	15
В.М. ГРИНЬОВА, О.М. КОЛОДІЗЕВ ВИЗНАЧЕННЯ РЕАЛІЙ ПЕРЕВАГ СТВОРЕННЯ І ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВО- ПРОМИСЛОВИХ ГРУП В УКРАЇНІ	22
Е.А. БЕЛЬТЮКОВ, Л.И. КРЫНСКАЯ РАЗВИТИЕ УКРАИНЫ В КОНТЕКСТЕ ЕВРОПЕЙСКОЙ ИНТЕГРАЦИИ	27
О.В. ПАВЛОВСЬКА ПРІОРИТЕТИ В ГАЛУЗІ ОПЛАТИ ПРАЦІ У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	29
Є.В. САВЕЛЬЄВ ОФШОР: УКРАЇНСЬКА АЛЬТЕРНАТИВА	32
В.І. ПАВЛОВ ПРІОРИТЕТИ ТА ЗАВДАННЯ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ПРИКОРДОННИХ ТЕРИТОРІЙ	36
О.У. ХОМРА ЗАЙНЯТІСТЬ НАСЕЛЕННЯ ЗАХІДНОГО ПРИКОРДОННЯ УКРАЇНИ (НА МАТЕРІАЛАХ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕПИСУ НАСЕЛЕННЯ 2001 Р.)	40
О.А. ГРІШНОВА, А.В. ВАСИЛИК РОЗВИТОК ПЕРСОНАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ ЯК ПРЕДМЕТ СОЦІАЛЬНО- ТРУДОВИХ ВІДНОСИН	45
В.Є. КОЗАК, О.О. РАДЕЦЬКА ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ У РЕФОРМУВАННІ ПОСТАЧАЛЬНИЦЬКОГО СЕРЕДОВИЩА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ	53
В.О. ЯРМОЛЕНКО, Н.В. ПОЛЩУК, А.М. КРАВЦОВА ОЦІНКА НАСЛІДКІВ ПРОЦЕСУ ІНВЕСТУВАННЯ В ОСНОВНИЙ КАПІТАЛ РЕГІОНУ ЗА КІНЦЕВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ	57
М.І. ПРИСТУПА ОЦІНКА РІВНЯ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН В РЕГІОНІ: МІЖНАРОДНІ ВИМОГИ	62
С.В. ФЛЕНТІН ОЦІНКА РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ ЗА КРИТЕРІЄМ ВАЛОВОЇ ДОДАНОЇ ВАРТОСТІ ...	67
О.О. АНТОНІШЕН АНАЛІЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНОЗЕМНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ХМЕЛЬНИЧЧИНИ	70

Предисл. проф. Р.И.Силина. – СПб-Хмельницкий: Изд-во «Универ» ТУП, 2001. – 392 с.

10. Малый Н. Кластер – новая форма предпринимательского объединения // <http://www.unecse.org/ie/wp8/documents/novsem.htm>.

11. Соколенко С.И. Производственные системы глобализации: Сети. Альянсы. Партнерства. Кластеры: Укр. контекст. – Киев: Логос, 2002.

12. Асаул А.Н. Сетевые организации как результат процесса глобализации // Науч. тр. Международного союза экономистов и Вольного экономического общества России (Ежегодное Собрание членов Международного Союза экономистов «Глобализация и экономическое развитие», Куба, 31.01.2004-07.02.2004). – М.–СПб., Вольное экономическое общество.– Т. 14.– 2004

13. Войнаренко М.П. Кластерные модели объединения предприятий и распространение передового опыта их создания в Украине // Принципы оцінки конкурентоздатності регіонів. – К.: Ін-т конкурентоздатності, 2004. – С. 59-70.

14. Войнаренко М.П. Кластерные технологии в системе развития предпринимательства. интеграции и привлечения инвестиций // <http://www.unecse.org/ie/wp8/documents/novsem.htm>.

15. Асаул А.Н. Роль европейского сотрудничества в развитии новых производственных систем // Науч. тр. Международного союза экономистов и Вольного экономического общества России (Ежегодное Собрание членов Международного Союза экономистов «Роль и место европейского сотрудничества в развитии мировой экономики», Германия-Австрия-Словакия-Венгрия, 17.10.2003-26.10.2003.

16. Асаул А.Н., Денисова И.В. Проблемы и тенденции развития малого предпринимательства на региональном уровне // Науч. труды Международного союза экономистов и Вольного экономического общества России. – Т. 11 М.; СПб. 2002. С.211-221. – М.–СПб.: Вольное экономическое общество.– Т. 13, 2004.

17. Асаул А.Н. Феномен строительного комплекса в современных экономических условиях // Экономика Украины.– 2003.– № 9.

18. Бляхман Л.С., Петров А.Б. Интегрированная технологическая цепь как объект управления в глобальной экономике // Проблемы современной экономики.– 2003.– № 1.– С.45-49.

Надійшла 2.6.2004 р.

УДК 334 (477)75

В.М. ГРИНЬОВА, О.М. КОЛОДІЗЬ

Харківський державний економічний університет

ВИЗНАЧЕННЯ РЕАЛІЙ ПЕРЕВАГ СТВОРЕННЯ І ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВО-ПРОМИСЛОВИХ ГРУП В УКРАЇНІ

Розглядаються теоретичні засади процесу інтеграції як закономірного процесу розвитку суспільного виробництва на основі інноваційної моделі розвитку економіки України. Узагальнюються досвід структурування ФПГ та визначаються основні напрями політики державного регулювання процесів фінансово-промислової політики.

Розвиток економіки України в умовах ринкових перетворень потребує вирішення однієї з найважливіших задач її ефективного розвитку – визначення і формування низки організаційних засад для забезпечення продуктивного функціонування суб'єктів господарювання. Як свідчать тенденції сучасної господарської практики розвитку великого бізнесу індустріально розвинених країн світу, реалізація завдань економічного зростання компаній і підприємств нерозривно пов'язана з вирішенням ними певного ряду організаційно-структурних перетворень, активізації діяльності щодо ефективного підбору стратегічних партнерів і потенційних інвесторів, подальшого розвитку їх основної діяльності та забезпечення ефективного контролю за функціонуванням структурних підприємств єдиного технологічного комплексу.

Безпосередній процес інтеграції підприємств потребує розглядання його як закономірного процесу розвитку суспільного виробництва в сучасних умовах трансформаційної економіки. Теоретичні засади сучасної теорії економічної інтеграції дають певні відповіді щодо пошуку ефективних варіантів корпоративної фінансово-промислової інтеграції. Реалії практики розвитку економік переважної більшості провідних країн світу свідчать, що промислове зростання на дві третини визначається збільшенням уже наявних фірм і лише на третину – створенням нових [1].

Що стосується даних процесів в національній економіці, то з певною мірою можна стверджувати, що завершився етап руйнування колишніх виробничих і управлінських структур, і основною тенденцією стає інтеграційна, але вже на основі пошуку комерційного інтересу для всіх учасників процесу. Запровадження стратегічного курсу України на інтеграцію в Європейський Союз передбачає утвердження системи принципів розвитку, прийнятої Євросоюзом, а також необхідність здійснення організаційно-інституціональних перетворень із метою досягнення стандартів і показників соціально-економічного розвитку, властивих для

країн Євросоюзу та покладених в систему критеріїв, розроблених Європейською Радою, як передумови членства країн в Євросоюзі [2].

Процес злиття банків і промислових підприємств базується на певних властивостях капіталу і здатності його до постійного розширення, пошуку все нових і найбільш ефективних сфер застосування. Об'єднання фінансових ресурсів їх учасників суттєво розширює інвестиційні можливості корпорації як в цілому так і при реалізації єдиної технічної, структурної, маркетингової і фінансової політики, забезпечує ефективне управління всіма видами ресурсів і дає змогу обрати найбільш перспективні напрями розвитку за рахунок їх концентрації.

Процес поєднання фінансово-кредитних установ і промислових підприємств може здійснюватися найрізноманітнішими способами і постійно трансформується з урахуванням тенденцій та специфіки певного етапу розвитку економіки. Внаслідок концентрації й централізації промислового та банківського капіталів постійно відбувається розвиток існуючих та поява нових форм об'єднання банківських і промислових монополій. Такі форми злиття фінансового, торговельного, наукового та промислового капіталів відображають об'єктивні за характером і стійкі у часі тенденції розвитку сучасної економіки індустріального типу. Різноманітні капітали стають настільки взаємозалежними, що їх автономне існування втрачає сенс і їх рух спрямовується на створення єдиних організаційних центрів з певними конкретними функціями.

З прийняттям Закону України „Про промислово-фінансові групи в Україні” у 1995 році національна економіка отримала ту необхідну правову базу, яка регулює процеси створення (реєстрації), діяльності, реорганізації та ліквідації промислово-фінансових груп. Але цей факт, однак, не в повній мірі активізував процеси створення таких груп в Україні. Для підвищення зацікавленості у створенні фінансово-промислових груп (ФПГ) з боку вітчизняних господарюючих суб'єктів необхідно визначити переваги таких угруповань та втілити їх у законодавство. Згідно до Закону промислово-фінансовою групою визнається „об'єднання, до якого можуть входити промислові підприємства, сільськогосподарські підприємства, банки, наукові і проектні установи, інші установи та організації усіх форм власності, що мають на меті отримання прибутку, і яке створюється за рішенням уряду України на певний термін з метою реалізації державних програм розвитку пріоритетних галузей виробництва і структурної перебудови економіки України, включаючи програми згідно з міжнародними договорами, а також виробництва кінцевої продукції” [3].

Використання специфічних методів управління, гнучкість і мобільність у прийнятті рішень щодо координації спільних зусиль у поєднанні зі стабільним характером взаємозв'язків між учасниками забезпечують такому угрупованню значні конкурентні переваги перед іншими суб'єктами господарювання (рис. 1).

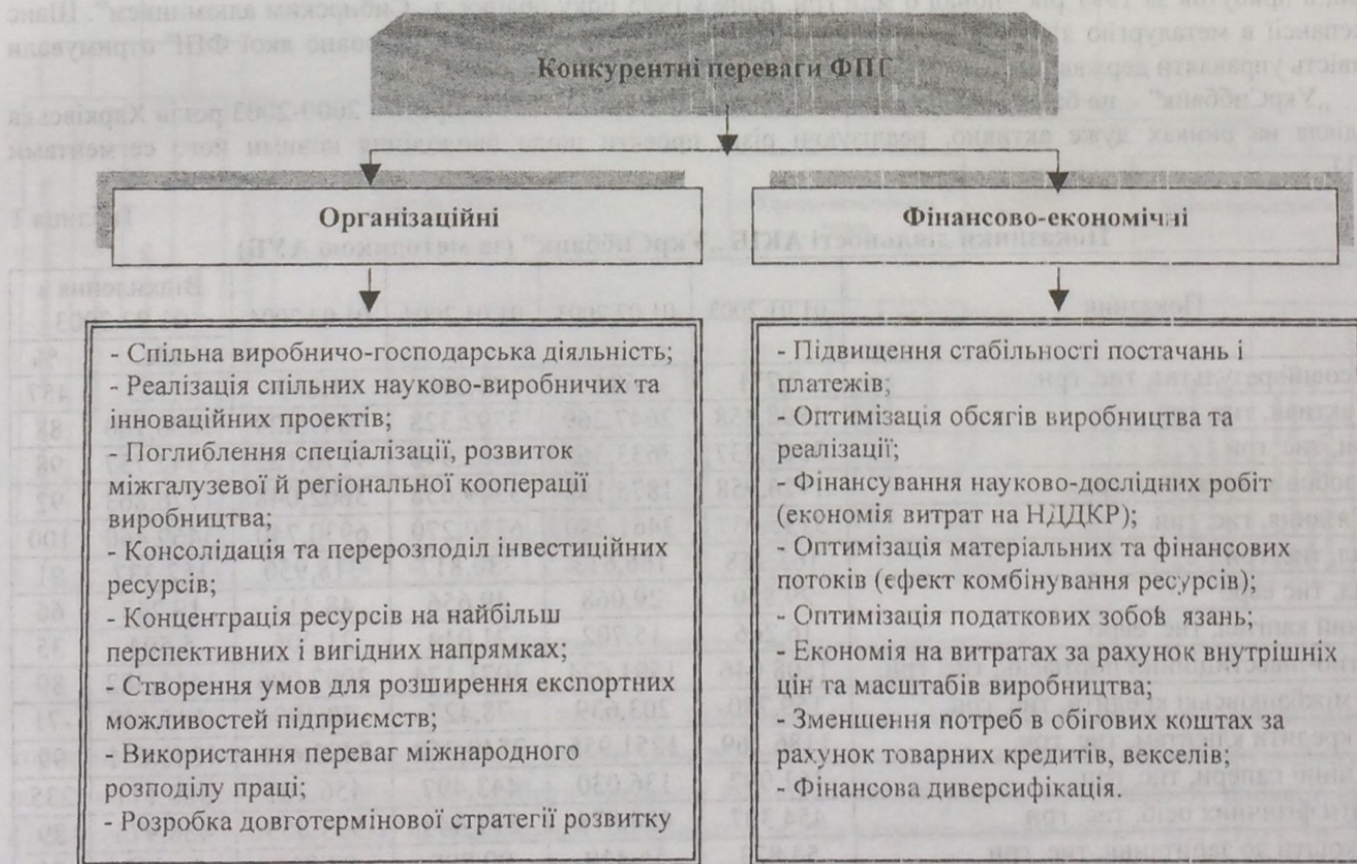

Рис. 1. Структура організаційно-економічних переваг ФПГ

Найпоширенішим у світовій практиці способом утворення ФПГ залишається добровільне об'єднання капіталів окремих учасників і заснування акціонерного товариства. Такий підхід передбачає домінування

приватної ініціативи у створенні ФПГ. Ринкове середовище спонукає до пошуку оптимальних форм як засобів максимізації прибутку та забезпечення динамічного зростання усіх учасників корпоративної структури. Очевидним є той факт, що процес побудови розвинутих корпоративних структур вимагає значного часу, тому йому передують більш первинні форми здійснення виробничої кооперації. Такі форми кооперації виникають при притяганні партнерів однорідної продукції для проведення погодженої маркетингової та збутової політики, промислових підприємств і банківських установ, які забезпечують обслуговування їх фінансових потоків. Разом з тим, як свідчить світовий досвід функціонування ФПГ, найбільш привабливою формою фінансово-промислової інтеграції залишається холдинговий спосіб інтеграції.

Недостатність функціонування такої форми об'єднання в Україні пояснюється, насамперед, наступними причинами:

- обмеженість власних ресурсів підприємств і компаній, які потенційно виступають у якості центру формування ФПГ;
- придбання небажаного статусу дочірнього підприємства в загальній структурі об'єднання, що може привести до втрати певної долі самостійності.

В Україні функціонує значна кількість неофіційних і неформальних промислово-фінансових груп. Найвідомішим об'єднанням такого типу є угруповання, до складу якого входять компанії "Київміськбуд" і АКБ "Аркада", що беруть участь у реалізації житлово-будівельних проектів.

Цікавим є організаційний механізм формування ФПГ, починаючи з самих перших етапів процесу корпоратизації. Так, наприклад, фінансово-промислова група „УкрСиббанк” з'явилася на крупних ринках тільки останнім часом. На теперішній час харківська команда вважається однією із самих динамічних і агресивних команд. Розвиток бізнесу харківської групи відбувався в нарощуванні активів в металургії, хімічній промисловості, телекомунікаціях, банківській та інших сферах.

Сьогодні „УкрСиббанк” ставлять поряд з провідними ФПГ – „Систем Кепітал Менеджмент”, Індустріальним Союзом Донбасу, „Інтерпайпом” та бізнес-конгломератом СДПУ (о). Структура групи, розгалуженість бізнесу, стратегії на ринках, масштаби – все говорить про існування повнозагомої ФПГ. Корпоративна структура групи „УкрСиббанк” наведена на рис. 2.

Історія харківської групи розпочинається з появи у 1990 році „Харківінкомбанку”. У 1991 році він попав під контроль групи підприємців з Росії і увійшов до складу „УкрСибінкор”. До 1996 року група накопичила достатньо капіталу для того щоб стати у повній мірі хазяїном банку. На початок 1998 року „УкрСиббанк” активно видавав кредити. Обсяг кредитного портфелю складав 83,7 млн грн, капітал банку – 97 млн грн, а прибуток за 1997 рік – понад 6 млн грн. Банк з 1995 року працює з „Сибирским алюмінієм”. Шанс для експансії в металургію з'явився у 1998 році. Кабмін прийняв постанову, стосовно якої ФПГ отримували можливість управляти державними пакетами акцій підприємств.

„УкрСиббанк” – це банк з реальним промисловим менталітетом. На протязі 2000-2003 років Харківська ФПГ діяла на ринках дуже активно, реалізуючі різні проекти щодо оволодіння нозими його сегментами (табл. 1).

Таблиця 1

Показники діяльності АКБ „УкрСиббанк” (за методикою АУБ)

Показник	01.01.2003	01.02.2003	01.01.2004	01.02.2004	Відхилення з 01.02.2003	
					абс.	%
Фінансовий результат, тис. грн.	7,771	684	21,270	3,809	3,125	457
Чисті активи, тис. грн.	1898,358	2047,269	3792,328	3847,429	1800,160	88
Активи, тис. грн.	3307,337	3633,365	6562,940	7176,122	3542,757	98
Чисті зобов'язання, тис. грн.	1726,958	1875,185	3549,658	3602,048	1726,863	92
Зобов'язання, тис. грн.	3135,937	3461,280	6320,270	6930,740	3459,460	100
Капітал, тис. грн.	165,158	166,613	330,817	318,950	152,337	91
Капітал, тис. євро	29,850	29,068	49,656	48,311	19,243	66
Уставний капітал, тис. євро	16,266	15,702	21,014	21,206	5,504	35
Кредитно-інвестиційний портфель, тис. грн.	1508,046	1591,624	3071,174	3007,006	1415,382	89
-В т.ч. міжбанківські кредити, тис. грн.	159,780	203,639	78,427	58,199	-145,440	-71
-В т.ч. кредити клієнтам, тис. грн.	1186,269	1251,955	2549,250	2492,606	1240,651	99
-В т.ч. цінні папери, тис. грн.	161,997	136,030	443,497	456,201	320,171	235
Депозити фізичних осіб, тис. грн.	454,307	494,878	871,443	933,853	438,975	89
-В т.ч. кошти до запитання, тис. грн.	54,823	56,419	90,898	87,811	3,392	56
-В т.ч. строкові депозити, тис. грн.	399,485	438,459	780,545	846,042	407,583	93
Депозити юридичних осіб, тис. грн.	939,679	914,131	1862,184	1920,012	1005,880	110
-В т.ч. кошти до запитання, тис. грн.	410,479	396,175	490,170	621,942	225,767	57
-В т.ч. строкові депозити, тис. грн.	529,200	517,956	1372,014	1298,070	780,114	151

Найбільш важливим нашим висновком з аналізу дій банку в структурі ФПГ є те, що інтеграція промислового, фінансового і торговельного капіталу в межах групи на базі провідної ролі банку, дає йому очевидні переваги – зокрема, дає змогу активно нарощувати капітал і активи.

З метою формування ефективних організаційних структур ФПГ в економіці України необхідним для вирішення залишається завдання розробки та реалізації стратегії державного регулювання процесів фінансово-промислової політики з урахуванням наступних складових:

- розробка Концепції державної політики щодо інституціональної трансформації економіки України та підтримки організації, функціонування і розвитку інтегрованих корпоративних структур;
- удосконалення нормативно-правової бази регуляції взаємовідносин, що виникають у цій сфері;
- забезпечення широкомасштабної системної державної підтримки інноваційних процесів на всіх етапах їх циклів;
- активізація розвитку системи стимулів для суб'єктів господарювання до інноваційної діяльності та організація ефективного моніторингу інноваційних процесів;
- поєднання стратегічної лінії держави щодо інтегрованих корпоративних структур з ефективною антимонопольною політикою.

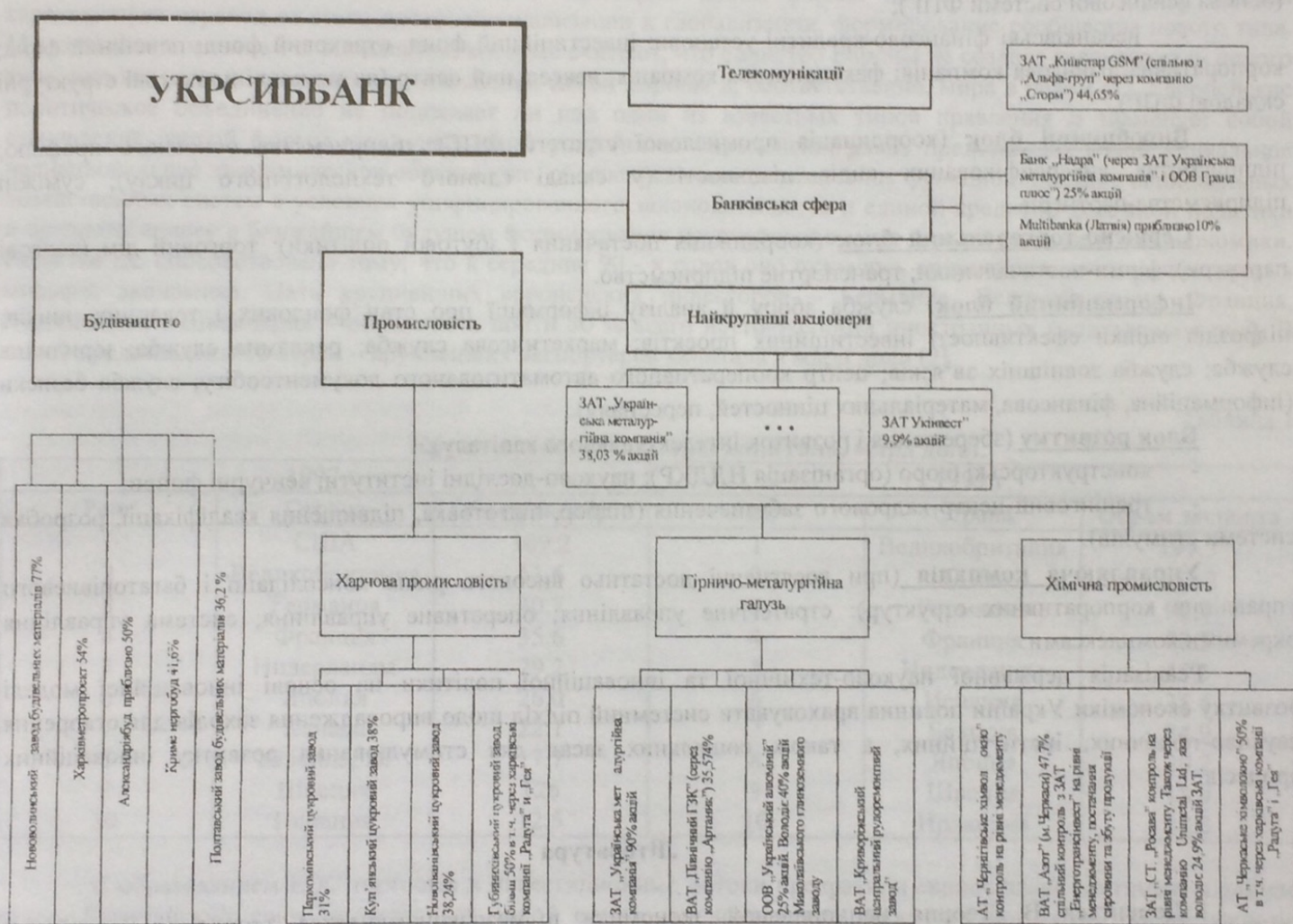

Рис. 2. Корпоративна структура групи „УкрСиббанк”

Ретельне вивчення змісту та переліку основних пільг, які надаються всім учасникам таким корпоративним угрупованням, а також певних обмежувальних положень щодо створення, функціонування і подальшого їх розвитку, дозволяє зробити висновки про недостатній рівень ефективності процесу взаємодії фінансово-кредитних установ та виробничих підприємств в структурних межах визначених структур. З метою вирішення цих проблем особливої актуальності набувають практичні дослідження, спрямовані на вивчення зарубіжного досвіду функціонування ФПГ, а також виявлення перспективних організаційних заходів з урахуванням специфіки етапу розвитку вітчизняної економіки для активізації виробничої та інноваційної діяльності. Ефективна реалізація таких заходів в Україні повинна розв'язати такі найбільш важливі на сучасному етапі розвитку економіки завдання [4]:

- активізація структурних перетворень в економіці України;
- здійснення прогресивних структурних змін у промисловості;
- посилення стратегічної орієнтації щодо перерозподілу ресурсів;
- концентрація інвестиційних ресурсів на пріоритетних напрямках розвитку економіки;
- формування раціональних технологічних та коопераційних зв'язків в умовах ринкової економіки;
- розвиток конкурентного ринкового середовища;
- відпрацювання нових механізмів інтеграції банківського та промислового капіталів, упровадження

нових фінансових схем, систем управління акціонерним капіталом.

Необхідно звернути увагу, що в сучасних умовах ФПГ являють собою відносно нову інституційну структуру, яка активно розвивається. Виходячи з цього, на нашу думку, виникає реальна потреба поступового формування і такого подальшого розвитку груп, при якому на момент реєстрації в структурі вже досягнутий достатньо високий рівень консолідації капіталу і управлінських структур. Для реалізації стратегічних цілей ФПГ пропонується узагальнена модель, яка забезпечує необхідність побудови адекватної організаційної структури, а саме:

Фінансовий блок (формування єдиної фінансової стратегії розвитку ФПГ):

- головний банк – ініціатор у складі банківської групи ФПГ із можливими банками-партнерами; (основа фінансової системи ФПГ);

- небанківські фінансово-кредитні установи: інвестиційний фонд; страховий фонд; пенсійний фонд; корпоративна лізингова компанія; факторингова компанія; вексельний центр (як можливі додаткові структурні складові ФПГ).

Виробничий блок (координація промислової стратегії ФПГ): підприємства основного профілю; підприємства диверсифікованих видів діяльності (у складі єдиного технологічного циклу); суміжні підприємства-партнери.

Сервісно-торговельний блок (координація постачання і збутової політики): торговий дім (торгові партнери); фірми-постачальники; транспортне підприємство.

Інформаційний блок: служба збору й аналізу інформації про стан фондових і товарних ринків; підрозділ оцінки ефективності інвестиційних проектів; маркетингова служба; рекламна служба; юридична служба; служба зовнішніх зв'язків; центр кооперативного автоматизованого документообігу; служба безпеки (інформаційна, фінансова, матеріальних цінностей, персоналу).

Блок розвитку (збереження і розвиток інтелектуального капіталу):

- конструкторські бюро (організація НДДКР); науково-дослідні інститути; венчурні фонди;
- тренінговий центр кадрового забезпечення (підбір, підготовка, підвищення кваліфікації, розробка системи стимулів).

Управляюча компанія (при досягненні достатньо високого рівня консолідації і багаторівневого управління корпоративних структур): стратегічне управління; оперативне управління; система управління окремими комплексами.

Реалізація державної науково-технічної та інноваційної політики на основі інноваційної моделі розвитку економіки України повинна враховувати системний підхід щодо впровадження заходів для створення науково-технічних, інституційних, а також соціальних засад для стимулювання розвитку інноваційних процесів.

Література

1. Дементьев В. Теория национальной экономики и мезоэкономическая теория // Российский экономический журнал. – 2002. – № 4. – С. 73.
2. Послання Президента України до Верховної Ради України. Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002-2011 роки. Урядовий кур'єр, 4 червня 2002 р. – № 100.
3. Закон України „Про промислово-фінансові групи в Україні” № 437/95-ВР від 21.11.1995 року.
4. Буряк П.Ю. Методологічні основи створення фінансово-промислових груп // Фінанси України. – 2003. – № 11. – С. 31.

Надійшла 13.5.2004 р.

Аналогічним образом можна говорити про формування управленчої культури, яка найпрямішим образом впливає на працівників у напрямку активізації їх інноваційної діяльності. Ця культура не може бути «спущена» зверху або виникнути сама собою. Її потрібно свідомо формувати, починаючи з послідовного застосування комплексу методик.

Однією з таких методик, що допомагають вирішувати завдання 4-го елемента, наведеного на рис. 2 моделі, є використання, наприклад, паспорта посади для працівників, в яку функцію входить активізація інноваційної діяльності на підприємстві.

Ні, безумовно, головним при формуванні нової управленчої культури є поступовий перехід на культуру цільового управління, без якої культура управління інноваціями залишиться поза системного управління підприємством. Саме в цьому напрямку автором передбачається розвивати теорію інноваційної діяльності на вітчизняних підприємствах.

Література

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність» (із змінами і доповненнями, внесеними Законами України від 10 грудня 1991 року № 1955-ХІІ, від 5 березня 1998 року № 185/98-ВР, від 21 травня 1999 року № 697-ХІV).
2. Дмитренко Г.А. Концепція антропосоціального управління перехідним суспільством // Персонал.– 1998.– № 1. – С. 7-12.
3. Гошко А.О., Дмитренко Г.А., Князев В.М. Контури нового управлінського курсу трансформації України – К.: НАФУ, 2004. – 176 с.
4. Указ Президента України від 12 липня 2001 року № 512/2001 «Про заходи щодо поліпшення інвестиційного клімату в Україні».
5. Якушев Є.Ф. Інвестиційні та інноваційні процеси в приладобудівній галузі України – К.: Науковий світ, 2003.– С. 133.

Надійшла 30.6.2004 р.

вимоги до оформлення рукопису

<http://visniktup.narod.ru/rules/>

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради Хмельницького національного університету, протокол № 1 від 30.08.2004 р.

Підп. до друку 31.08.2004 р. Ум. друк. арк. 14,29 Обл.-вид. арк. 25,22
Формат 30x42/4, папір офсетний. Друк різнографією.
Наклад 100, зам. № 425

Тиражування здійснено з оригінал-макету, виготовленого редакцією журналу «Вісник Технологічного університету Поділля» редакційно-видавничим центром Хмельницького національного університету 29016, м. Хмельницький, вул. Інститутська, 7/1. тел (0382) 72-83-63